

એમ. એ. ભાગ ૨ (૨૦૦૪)ની પરીક્ષા માટે
મુખ્ય અને ગૌણ

પ્રશ્નપત્ર-૫ : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ :

નીચેનામાંથી ગમે તે એક ગ્રંથકારનો તત્વસ્પર્શી અભ્યાસ

મધ્યકાળ : નરસિંહ અથવા અર્વાચીન કાળ : રમણભાઈ નીલકંઠ

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'નરસિંહ અધ્યયન ગ્રંથ'

: પ્ર. બાલકૃષ્ણ કોલેજ, જુનાગઢ

૨. 'નરસિંહ : સ્વાધ્યાય અને આસ્વાદ' : સં. રઘુવીર ચૌધરી
 ૩. 'નરસિંહ' : જયંત કોઠારી
 ૪. 'રમણભાઈ નીલકંઠ' : ચં. પૂ. વ્યાસ
 ૫. 'ગુજરાતી નાટકનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ' : મહેશ ચોકસી
 ૬. 'ગુજરાતી નવલકથા' - રઘુવીર ચૌધરી : રાધેશ્યામ શર્મા
 મુખ્ય

પ્રશ્નપત્ર ૬ : ગુજરાતી ભાષાવૈજ્ઞાનિક અધ્યયન :

મંડ પહેલો : ભાષાવિજ્ઞાનના સામાન્ય સિદ્ધાંતોનો પરિચય (૪૦ ગુણ)

(અહીં નીચેના મુદ્દાઓના પ્રાથમિક પરિચય અપેક્ષિત છે. પેટાવિગતો કે પેટાપ્રકારોમાં ન જવું.)

૧. 'ભાષા' શબ્દના વિવિધ અર્થો. (યાદચ્છિત ધ્વનિસંકેતોની વ્યવસ્થા)ની સ્પષ્ટતા
 ૨. ભાષાવિજ્ઞાનના વિષયપ્રદેશની સામાન્ય સમજૂતી (ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ શાખાઓ અને અન્ય વિદ્યાશાખાઓ સાથેના એના સંબંધના નિર્દેશ સાથે.)
 ૩. ધ્વનિવિચાર :

(અ) ધ્વનિસ્વરૂપશાસ્ત્ર અને ધ્વનિઘટકશાસ્ત્ર કે ધ્વનિતંત્રનો ભેદ

(બ) ધ્વનિસ્વરૂપનો અભ્યાસ : ઉચ્ચારણમૂલક, ધ્વનિમોજાંકીય અને શ્રુતિમૂલક, ધ્વનિસ્વરૂપના અભ્યાસનો સામાન્ય પરિચય આપી ઉચ્ચારણપ્રક્રિયા અને વિવિધ અંગે જેવાં કે : ફેફસાં, નાદતંત્રીઓ, ગ્રસનિકા, નાસિકાવિવર, પડજીભ, જીભ-હોઠ જેવાં અંગોનું કાર્ય સમજાવવું. વિવિધ ધ્વનિપ્રકારો અને ધ્વનિગુણની ઓળખ. સ્વર, વ્યંજન, અર્ધસ્વર, ધોષ-અધોષ, અલ્પપ્રાણ-મહાપ્રાણ, સ્પર્શ, સંઘર્ષી, પ્રકંપી, પાશ્ચિક. ઘડકારવાળા અને સ્થાનભંદ ધ્વનિભેદનો પરિચય અપાય. અનુનાસિક પ્રતિવેષ્ટિત, અલ્પપ્રાણત્વ મહાપ્રાણત્વ, ધોષત્વ-અધોષત્વ, હસ્વત્વ-દીર્ઘત્વ (કાલમાન), ભાર, સૂર, જેક્યર, ધ્વુતિ, અક્ષર

૪. રૂપવિચાર : રૂપઘટક, ઉપરૂપઘટક, મુક્તઘટક અને બુદ્ધઘટક : સામગ્રીઘટકો અને કાર્યઘટકો, અંગસાધકઘટકો, પ્રત્યય : પૂર્વપ્રત્યય, પરપ્રત્યય, અંત:પ્રત્યય.

૫. વાક્યવિચાર : પદક્રમ, પદસંવાદ, પદનિયંત્રણ, પ્રતિનિર્દેશન, ઘટકો અને રચના, અવ્યવહિત ઘટકો, બંધ રચના અને ખુલ્લી રચના, અંત:કેન્દ્રી અને બહિ:કેન્દ્રી રચનાઓ, વાક્ય અને વાક્ય પ્રકારો : કર્તા અને ક્રિયાપદવાળા, કર્તા વગરના, ક્રિયાપદ વગરના, સંબંધનાત્મક : કહેવતરૂપ, ઉદ્ગારવાચક, પુરકરૂપ, સાદુ-સંયુક્ત-સંકુલ, વાક્ય

૬. (ક) ભાષાઓના આનુવંશિક અને સ્વરૂપનિષ્ઠ વર્ગીકરણનો સામાન્ય પરિચય (ભાષાકુળ અને પ્રકારો અપેક્ષિત નથી.)

(ખ) ભાષાવિજ્ઞાનની મુખ્ય અભ્યાસપદ્ધતિઓ : વર્ણનાત્મક, ઐતિહાસિક, તુલનાત્મક

(ગ) ઓગણીસમી અને વીસમી સદીમાં થયેલા ભાષાવિજ્ઞાનના વિકાસની રૂપરેખા-મુખ્ય વળાંકો સાથે (વ્યક્તિગત કાર્યની નોંધ અપેક્ષિત નથી.)

(ઘ) પ્રાચીન ભારતમાં થયેલા ભાષાવૈજ્ઞાનિક કાર્યની રૂપરેખા.

૭. ભાષાપરિવર્તન : (સ્વરૂપ - પ્રકારો) :

(અ) ધ્વનિપરિવર્તન, ધ્વનિપરિવર્તનની નિયમિતતા, ધ્વનિપરિવર્તનના પ્રકારો, જેવા કે,

(૧) ધ્વનિતંત્રીય : એકના બે ધ્વનિઘટકો થવા, બેના એક થવા કે જ્વોપ થવો

(૨) ઉચ્ચારણગત : સ્થાન-પ્રત્યયનું પરિવર્તન તથા સારુપ્ય, વૈરુપ્ય, સવર્ણલાપ, પ્રક્ષેપ

(બ) વ્યાકરણગત, પરિવર્તન, સાદૃશ્ય, વ્યાપાર, અર્ધપરિવર્તન અને એના મુખ્ય પ્રકારો, શબ્દભંડોળનું પરિવર્તન, આદાનવ્યાપાર.

મંડ બીજો : ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ (૪૦ ગુણ)

૧. પ્રાચીન ભારતીય આર્ય (વેદિક સંસ્કૃતિ)થી મધ્યમ ભારતીય આર્ય સુધીનો :

(અ) ધ્વનિપરિવર્તનો : અનુપૂર્તિ ૧માં આપેલા મુદ્દાઓને લક્ષમાં રાખીને અભ્યાસ

(બ) વ્યાકરણમૂલક પરિવર્તનો : નામિક અને આખ્યાયિક રૂપરચનામાં થયેલાં પરિવર્તનોની વ્યાપક રૂપરેખા જ અપેક્ષિત છે. (ભિન્ન ભિન્ન પ્રાકૃતોનાં ભેદક લક્ષણોની જાણકારી અપેક્ષિત નથી.)

સંદર્ભ સાહિત્ય

૧. ભારતીય સાહિત્યશાસ્ત્રની વિચાર પરંપરા - ડૉ. ટી. એસ. નાન્દી
૨. ભારતીય નાટ્યશાસ્ત્રની વિચાર પરંપરા : ડૉ. તપસ્વી નાન્દી
૩. આનંદ મીમાંસા : ર. બે. પરીખ
૪. નાટ્યદર્પણ : એ ક્રિટીકલ સ્ટડી - ડૉ. કે. એચ. ત્રિવેદી.

(૪) સાંખ્ય યોગશાસ્ત્ર

નિયત અભ્યાસક્રમ :

૧. યોગશાસ્ત્ર, વ્યાસભાષ્ય, વાયસ્પતિની ટીકા સાથે
૨. યોગભાષ્યવાર્તિક વિજ્ઞાનભિશુનુ પ્રવચનભાષ્ય સાથે

Units : I સાંખ્યયોગ શાસ્ત્રનો ઇતિહાસ	૨૦
II યોગશાસ્ત્ર : સમાધિપાદ, યોગસૂત્ર, વ્યાસભાષ્ય, તત્ત્વવૈશારદી, વિજ્ઞાનભિશુનુ યોગ વાર્તિક	૨૦
III યોગશાસ્ત્ર : સાધનપાદ (યોગસૂત્ર, વ્યાસ ભાષ્ય, તત્ત્વવૈશારદી, વિજ્ઞાનભિશુનુ પ્રવચન ભાષ્ય)	૨૦
IV યોગશાસ્ત્ર : વિભૂતિપાદ (ઉપર મુજબના સૂત્ર ભાષ્ય વગેરે સાથે)	૨૦
V યોગશાસ્ત્ર : કેવલ્યપાદ (ઉપર મુજબના સૂત્ર ભાષ્ય વગેરે સાથે).	૨૦

(૫) પુરાણશાસ્ત્ર

(૧) મત્સ્યપુરાણ :

૧૦૦

(નિયત અભ્યાસ : ૧ થી ૧૩, ૨૩, ૨૪, ૪૩થી ૫૦, ૫૩, ૧૨૧થી ૧૨૩, ૧૪૧થી ૧૪૫, ૧૬૬, ૧૭૬થી ૧૮૦, ૧૮૬થી ૨૨૬, ૨૭૧થી ૨૭૩ અને ૨૮૦.

Units : I પુરાણોનું ઐતિહાસિક અને તુલનાત્મક અધ્યયન (મત્સ્યપુરાણના સંદર્ભ)	૨૦
II મત્સ્યપુરાણ (અધ્યાય ૧થી ૧૬, ૨૩, ૨૪, ૪૩થી ૫૦ અને ૫૩)	૨૦
III મત્સ્યપુરાણ (અધ્યાય ૧૨૧થી ૧૨૩, ૧૪૧થી ૧૪૫, ૧૬૬, ૧૭૬થી ૧૮૦, ૧૮૬થી ૧૮૪)	૨૦
IV મત્સ્યપુરાણ (૧૮૫થી ૨૨૬, ૨૭૧થી ૨૭૩, ૨૮૦)	૨૦
V મત્સ્યપુરાણમાં ધર્મ અને દર્શન.	૨૦

સંદર્ભ સાહિત્ય

1. Ancient Indian Tradition - Pargiter
2. Studies in Puranic record on Hindu Rights & Customs by R. C. Hazara
3. Cambridge History of India, Vol-I, ch-XII.

પ્રશ્નપત્ર-૮ એન્ટાયર સંસ્કૃત

પ્રશ્નપત્ર ૮ : નિયત અભ્યાસક્રમ :

૧. માધનું શિશુપાલવધ (સર્ગ ૧ અને ૨) પ્રથમ સર્ગનો મલ્લિનાથની ટીકા સાથે અભ્યાસ	૫૦
૨. છાન્દોગ્ય ઉપનિષદ (સમગ્ર)	૫૦
Units : I શિશુપાલવધ સર્ગ-૧ મલ્લિનાથની ટીકા સાથે	૨૦
II શિશુપાલવધ સર્ગ-૧, ૨ અનુવાદ અને સંદર્ભ	૨૦
III સાહિત્યિક સમીક્ષા શિશુપાલ (૧-૨)	૧૦
IV છાન્દોગ્ય ઉપનિષદ (પૂર્વાર્ધ)	૨૫
V છાન્દોગ્ય ઉપનિષદ (ઉત્તરાર્ધ)	૨૫